

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์

สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

People's Participation in the Strategic Plan Development of Prawet District Office Bangkok Metropolis

ศราวุฒิ ดาวกรงแก้ว¹, ทวีศักดิ์ แสงเงิน² และ ชุติกานจน์ ฉลาดสกุล³

Sarawut Daokongkaew¹, Thaweesak Sangnern² and Chutikan Chalardsakul³

สถาบันรัชต์ภาคย์

Rajapark Institute

Email: sarawut.phd2069@gmail.com

Received October 5, 2022; **Revised** December 8, 2022; **Accepted** January 15, 2023

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of people's participation in strategic plan development of Prawet District Office 2) to compare the people's participation in strategic plan development classified by the samples' personal factors and 3) to study problems, obstacles and recommendations of people's participation in strategic plan development. This research was a mixed study using a sample group of 400 people derived by multi-stage random sampling technique. Questionnaires with reliability value of 0.92 were used for collecting data. Moreover, frequency, percentage, mean, and standard deviation as well as hypothesis testing were used for data analysis. In terms of quantitative data derived from purposive samples by in-depth interviews and focus group activities were analyzed by content analysis techniques. The research results were as follows: The people's participation in strategic plan development of the Prawet District Office was at a moderate level. In terms of comparison on people's participation, it was found that there were significantly statistical differences of participation in strategic plan development among people with different gender, age, education level, occupation and average monthly income. It was also recommended that people should be involved with government agencies. Considering the problems and sufferings of the people in the community primarily, there should be a selection of representatives of the committee to formulate a strategic development plan. Furthermore, the public

interest should be given to the people as much as possible, and should be monitored and evaluated according to the strategic development plan every 4 months.

Keywords: Participation; Strategic plan development; Prawet District Office

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ โดยเป็นการวิจัยแบบผสม มีกลุ่มตัวอย่าง 400 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามได้ค่าความเชื่อมั่น 0.92 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพเลือกโดยวิธีเจาะจง ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการจัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม พบว่า ประชาชนที่มีเพศอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยรวมแตกต่างกัน ข้อเสนอแนะ พบว่า ประชาชนควรเข้าไปมีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐพิจารณาถึงปัญหาและความเดือดร้อนของประชาชนในชุมชนเป็นหลัก ควรมีการคัดเลือกตัวแทนคณะกรรมการในการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์ ควรจัดให้ผลประโยชน์สาธารณะตกกับประชาชนให้มาก และควรมีการติดตามประเมินผลตามแผนพัฒนายุทธศาสตร์ทุก 4 เดือน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม; พัฒนาแผนยุทธศาสตร์; สำนักงานเขตประเวศ

บทนำ

การปกครองส่วนท้องถิ่นเริ่มบัญญัติในรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2511 โดยในครั้งนั้นบัญญัติไว้ในส่วนของแนวนโยบายแห่งรัฐว่า “มาตรา 70 รัฐพึงส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และสนับสนุนให้ท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจการตามอำนาจหน้าที่ได้เป็นผลดี” และต่อมาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517 จึงได้บัญญัติไว้เป็นหมวด ๆ หนึ่ง ได้แก่ หมวด 9 การปกครองท้องถิ่น โดยมีทั้งหมด 4 มาตรา ซึ่งกล่าวถึงการจัดระเบียบการปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดตั้งซึ่งต้องเป็นไปตามกฎหมาย สภาท้องถิ่นและหัวหน้าฝ่ายบริหารท้องถิ่น หรือคณะผู้บริหารท้องถิ่นและการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและหัวหน้าฝ่ายบริหารท้องถิ่นหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่น ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้มีการปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น โดยกำหนดสาระสำคัญไว้ ดังนี้ 1) ความเป็นอิสระตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น 2) การจัดตั้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และการกำกับดูแล 3) ความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหารการบริการงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะ 4) การกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง 5) การได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่น และคณะ

ผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น 6) การบริหารงานบุคคลของข้าราชการและพนักงานส่วนท้องถิ่น และ 7) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ยังคงไว้ ซึ่งหลักการตามที่บทบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 โดยเพิ่มเติมบางเรื่อง ได้แก่ 1) การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็น และเหมาะสมกับรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) ให้มีกฎหมายรายได้ท้องถิ่น เพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีและรายได้อื่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องโปร่งใส เปิดเผย และรายงานให้ประชาชนได้ทราบ 4) การบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีองค์กรพิทักษ์ระบบคุณธรรม (Department of Local Administration, 2003)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 284 จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติ กำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มีเนื้อหาสาระในการกำหนดอำนาจ และหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง โดยพยายามถ่ายโอนภารกิจหน้าที่หลายประการที่รัฐดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพ และได้มาตรฐานและตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 หมวด 3 มาตรา 11 ดังนี้ ส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนาความรู้ส่วนราชการเพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยต้องรับข้อมูลข่าวสารและสามารถประมวลผลความรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเหมาะสมต่อสถานการณ์ รวมทั้งต้องส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ความสามารถ สร้างวิสัยทัศน์ และปรับเปลี่ยนทัศนคติของข้าราชการในสังกัดให้เป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและมีการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการให้สอดคล้องกับการบริหารราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ (Phuangngam, 2012) ขณะเดียวกันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็สามารถรับผิดชอบในการดำเนินการได้ รวมทั้งกำหนดให้มีการจัดสรรรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เหมาะสมกับภารกิจที่ได้รับมอบหมายตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทย ได้แบ่งโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดิน ออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาค และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น โดยการบริหารราชการส่วนกลางเป็นการรวมอำนาจ การบริหารราชการส่วนภูมิภาคเป็นการแบ่งอำนาจ และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเป็นการกระจายอำนาจ การพัฒนาประเทศที่ผ่านมามีลักษณะการบริหารแบบรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง เพื่อความมั่นคงและความสะดวกในการบริหารงาน และด้วยเงื่อนไขและข้อจำกัดอันเนื่องมาจากระบบโครงสร้าง ระบบงบประมาณ บุคลากร และศักยภาพในการดำเนินงานของการบริหารงานแบบรวมศูนย์ทำให้การดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐบาลไม่อาจตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของประชาชนในด้านการบริการ และการอำนวยความสะดวก (Office of the Public Sector Development Commission, 2003)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาประเทศภายใต้สถานการณ์และความเสี่ยง ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงภายในประเทศหรือระดับโลก ที่ส่งผลกระทบได้อย่าง รวดเร็ว ดังนั้น แนวทางการบริหารจัดการประเทศภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะนำไปสู่การบริหารประเทศเพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม จำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบราชการ เพิ่มประสิทธิภาพการกระจายอำนาจที่แท้จริงแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาระบบและกลไกการป้องกันปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสและมีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครองทั้งระดับประเทศและท้องถิ่น ควบคู่ไปกับการปลูกจิตสำนึกค่านิยมประชาธิปไตยและหลักธรรมาภิบาล จึงนำไปสู่การกำหนดวิสัยทัศน์ การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ว่า “สังคม

อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” และเป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Department of Local Administration, 2005) เป็นหน่วยงานภาครัฐที่เข้ามามีบทบาทในการให้บริการประชาชน ในระดับพื้นที่ทั่วประเทศ ได้มีการนำแนวคิดในการบริหารงานองค์กรโดยมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือหลักธรรมาภิบาลให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งเป็นกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนิน พัฒนาร่วมคิดร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหา (Erwin, 1976) ประกอบด้วย 3 มิติ คือ มิติที่หนึ่ง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะควรทำอะไร และทำอย่างไร มิติที่สอง มีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนาลงมือปฏิบัติการตามที่ได้ตัดสินใจ และมิติที่สามมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน รวมทั้งการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคลและการมีส่วนร่วมของกลุ่ม โดยการส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในลักษณะรูปแบบ 4 ประการ (Cohen & Uphoff, 1977) ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลที่สามารถกำหนดทิศทางการบริหารงานองค์กรได้ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากในโลกยุคโลกาภิวัตน์

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหลักการที่สำคัญในการปกครองในระบบประชาธิปไตย โดยมีความสำคัญทั้งในฐานะที่เป็นเครื่องมือและจุดมุ่งหมาย กล่าวคือ ในฐานะเครื่องมือการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างอิสระ โดยการรวมกำลังดูแลและพัฒนาถิ่นที่อยู่อาศัยการจัดการพัฒนายุทธศาสตร์เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญยิ่ง และเป็นกลไกในการแสดงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชน ซึ่งจะช่วยให้ชุมชนท้องถิ่นมีความเจริญต่อสังคมมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเป็นการป้องกันมิให้เกิดการกำหนดนโยบายที่ไม่เหมาะสมส่วนในฐานะที่เป็นจุดมุ่งหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการเพิ่มอำนาจให้กับประชาชนในแง่ของการมีทักษะความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ในการรับผิดชอบดูแลตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในที่สุด การมีส่วนร่วมทางการเมืองจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์ในชุมชนเขตประเวศ เป็นการกระทำใด ๆ ก็ตามที่เกิดโดยความเต็มใจไม่ว่าจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ จะใช้วิธีที่ต่อการเลือกกำหนดนโยบายของรัฐหรือต่อการบริหารงานของรัฐ เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญและเป็นกลไกในการแสดงการมีส่วนร่วมทางการเมืองกำหนดนโยบายของรัฐและภาคประชาชน ในรูปแบบการมีส่วนร่วมการแสดงออกทางความคิด ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (Phromsathit & Teerawongpinyo, 2017)

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีลักษณะหรือองค์ประกอบบางประการแตกต่างไปจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วไป ความแตกต่างนี้สืบเนื่องมาจากลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นนั่นเอง เช่น เป็นท้องถิ่นที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจมากเป็นท้องถิ่นที่มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น หรือเป็นท้องถิ่นที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวสวนหลวง ร. 9 ที่มีชื่อเสียงมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก โดยลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นนั้นทำให้การใช้รูปแบบการบริหารจัดการแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วไปไม่เหมาะสม ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องมีการคิดค้นหารูปแบบการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษขึ้นมาเพื่อตอบสนองต่อความต้องการดังกล่าว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำนักงานเขตประเวศ ได้เห็นความสำคัญของการมีแผนยุทธศาสตร์ที่ทำให้เกิดความชัดเจนในการทำงาน จึงได้ยึดถือตามแนวทางเจตนารมณ์ของกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น พ.ศ. 2548 เพื่อเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครอง โดยผ่านกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านการเมือง โดยเฉพาะการบริหารงานการเมืองการปกครองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่ การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ สามารถให้บริการประชาชนได้อย่างเต็มความสามารถและทั่วถึง ทั้งนี้ จากการกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาด้านการเมืองการบริหารที่ผ่านมา การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ได้ จากการออกสำรวจประชาชนเพื่อนำข้อเสนอแนะ ปัญหา และความต้องการของประชาชน นำมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำเป็นแผนยุทธศาสตร์ พบว่า ประชาชนยังขาดการมีส่วนร่วมหรือมีส่วนร่วมน้อย จึงทำให้การกำหนดแผนยุทธศาสตร์เป็นการจัดทำร่วมกันระหว่างคณะผู้บริหารกับประชาชนในชุมชน การที่ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมหรือมีส่วนร่วมน้อยในการวิเคราะห์ปัญหา กำหนดทางเลือก และการติดตามประเมินผล พบว่า มีปัญหาและได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาหลาย ๆ ด้านตามมา ได้แก่ โครงการที่ออกมาไม่ใช่ความต้องการของประชาชน และไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ จึงส่งผลให้แผนงาน หรือโครงการสิ้นเปลืองงบประมาณและไม่ก่อให้เกิดความคุ้มค่า ซึ่งสอดคล้องกับรายงานวิจัยของ Yothayoi (2002) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาอยู่ในระดับต่ำทำให้เห็นว่าประชาชนยังไม่ค่อยให้ความสำคัญในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่ควร เช่น ในเรื่องการเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาความต้องการของท้องถิ่น และการเข้าร่วมตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งอาจส่งผลให้การแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ตลอดจนไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พ.ศ. 2540 ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ดังนั้นหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแล จะต้องให้ความสำคัญและส่งเสริมสนับสนุนด้านความรู้ความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่ของ องค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากข้อมูลดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาให้ทราบถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีรูปแบบการมีส่วนร่วม ของ Cohen and Uphoff (1980) ประกอบด้วย 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และศึกษาจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหาร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวางแผนและผู้นำชุมชน ซึ่งผลการศึกษจะทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เพื่อนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์อย่างมีส่วนร่วมของประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ตระหนักในความสำคัญของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์อย่างมีส่วนร่วมมากขึ้น ทั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยเห็นว่าการจัดทำแผนยุทธศาสตร์อย่างมีส่วนร่วมเป็นสิ่งที่ จะเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ตามกรอบแนวคิดรูปแบบการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Cohen & Uphoff, 1980)

ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชากรในพื้นที่เขตประเวศ ที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป จำนวน 181,632 คน (Prawet District Office, 2021)

กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ คือ ประชากรที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน หรือตัวแทนหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป ซึ่งมีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร (Prawet District Office, 2021) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการกำหนดตารางสูตรสำเร็จรูปของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) จำนวน 392 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling)

กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวางแผน จำนวน 2 คน และการจัดกิจกรรมสนทนากลุ่มกับผู้นำชุมชน จำนวน 6 คน

ขอบเขตพื้นที่ เป็นการศึกษาในพื้นที่เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ใช้ในวิจัย เริ่มตั้งแต่เดือนวันที่ 1 มิถุนายน – 30 กันยายน พ.ศ. 2565

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

Cohen and Uphoff (1977) ได้กล่าวว่า ลักษณะของการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า การสร้างโอกาสให้สมาชิกของชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือและเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินการพัฒนา รวมถึงได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนานั้นอย่างเสมอภาคในการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร การมีส่วนร่วมในการพัฒนานั้น ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ได้แก่ ริเริ่ม ตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ 2) การมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ (Implementation) เช่น การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหารจัดการ และการประสานขอความช่วยเหลือ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เกี่ยวกับการควบคุมและการตรวจสอบการดำเนินการทั้งหมด และแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วม นอกจากนี้ยังได้เสนอกรอบเบื้องต้นในการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ได้ให้ความสำคัญต่อการบริหารราชการอย่างโปร่งใส สุจริต เปิดเผยข้อมูล และการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ การตัดสินใจทางการเมือง รวมถึงการตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐในทุกระดับหลักการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน การเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐราชการ International Association for Public Participation โดยแบ่งระดับของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 5 ระดับ (Bangmo, 2015) ประกอบด้วย

1. การให้ข้อมูลข่าวสาร ถือเป็น การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุด แต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกของการที่ภาครัฐราชการจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ วิธีการให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่าง ๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ จัดหมายข่าว การจัดงานแถลงข่าว การติดประกาศ และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น
2. การรับฟังความคิดเห็น เป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น
3. การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานหรือร่วมเสนอแนะทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย เป็นต้น
4. ความร่วมมือ เป็นการให้กลุ่มประชาชนผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วม โดยเป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจและมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการ เป็นต้น
5. การเสริมอำนาจแก่ประชาชน เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงที่สุด โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่าง ๆ โครงการกองทุนหมู่บ้านที่มอบอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมด เป็นต้น

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนและเครือข่ายภาคประชาสังคมทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นหุ้นส่วน จะประสบความสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับหน่วยงานราชการต่าง ๆ จะสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนมากน้อยเพียงใด รวมทั้งต้องอาศัยกระบวนการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในสังคมที่เป็นพันธมิตรของภาครัฐราชการ ซึ่งถึงเวลาแล้วที่ภาครัฐราชการจะต้องร่วมมือกันเปิดระบบราชการให้ประชาชนมีส่วนร่วม เพื่อทำให้เกิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เกิดการแบ่งสรรทรัพยากรอย่างยุติธรรม และลดความขัดแย้งในสังคมคือ การสร้างกลไกของการพัฒนาระบบราชการที่ยั่งยืนเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการคำนึงถึงสภาพการณ์ที่ต้องการจะบรรลุ และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งมิติด้านการพัฒนา ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมองค์กร และการเปลี่ยนแปลงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนมิติในเชิงพื้นที่ ทั้งพื้นที่ใกล้เคียง

ขยายไปสู่พื้นที่ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับประเทศ สาเหตุที่ต้องมองอย่างรอบด้าน ก็เพราะว่าในโลกของความเป็นจริงนั้นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคม และองค์กร ทั้งในระดับภูมิภาค ระดับประเทศ ระดับทวีปและในระดับโลกล้วนส่งผลกระทบต่อเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ทางตรง ก็ทางอ้อม ดังนั้น การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ดังนี้ (Department of Local Administration, 2003)

1. การรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญ
2. การวิเคราะห์ศักยภาพ เพื่อประเมินสภาพการพัฒนาของท้องถิ่นในปัจจุบัน และกำหนดประเด็นในการพัฒนา
3. การกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจหลักการพัฒนาท้องถิ่น
4. การกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
5. การกำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนาท้องถิ่น
6. การกำหนดยุทธศาสตร์และบูรณาการแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น
7. การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่น
8. การอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12)

สรุปได้ว่า การจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การจัดทำแผนการกำหนดอนาคต และกิจกรรมพัฒนาของชุมชน โดยเกิดขึ้นจากคนในชุมชนที่มีการรวมตัวกันจัดทำแผนขึ้นมา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเองให้เป็นไปตามที่ต้องการ และสามารถแก้ปัญหาที่ชุมชนเผชิญอยู่ร่วมกัน โดยคนในชุมชนมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมกำหนดแนวทาง และทำกิจกรรมการพัฒนาร่วมกัน โดยยึดหลักการพึ่งตนเอง ลดการพึ่งพิงภายนอก ด้วยการคำนึงถึงศักยภาพ ทรัพยากร ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นเป็นหลัก

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์สำนักงานเขตกรุงเทพมหานคร มีรูปแบบของการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed methods research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวิธีดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาสำนักงานเขตกรุงเทพมหานคร โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการวางแผน จำนวน 2 คน และการจัดกิจกรรมสนทนากลุ่มกับผู้นำชุมชน จำนวน 6 คน

1) การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) และการจัดกิจกรรมกลุ่มกับผู้นำชุมชน เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการวางแผนยุทธศาสตร์พัฒนาสำนักงานเขตกรุงเทพมหานคร มีองค์ประกอบ 4 ด้าน

คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาแต่ละประเด็นแล้วนำมาสรุปในเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) เพื่อสะท้อนปัญหา อุปสรรค และการนำเสนอความคิดเห็นโดยภาพรวมในประเด็นเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนายุทธศาสตร์เขตประเวศ ทั้ง 4 ด้าน เพื่อนำข้อมูลที่ได้นำมาเบื้องต้นจากการสัมภาษณ์ นำมาสร้างแบบสอบถามกับประชาชนในเขตพื้นที่เขตประเวศต่อไป

2. การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร จำนวน 181,041 คน (Prawet District Office, 2021)

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร โดยวิธีการใช้ตารางสำเร็จรูปกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน (Yamane, 1973) ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% และกำหนดให้ความน่าจะเป็นของความผิดพลาดที่ยอมรับให้เกิดขึ้นได้เท่ากับ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 492 คน โดยนำมารวมกับกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 8 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน

การสุ่มตัวอย่างจากประชากร ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) แล้วจึงดำเนินการจากประชากรโดยวิธีการคำนวณหาสัดส่วน (Proportion to size) ของประชากรทั้งหมดที่อยู่อาศัยในชุมชนจากหน่วยที่สุ่มได้ก็ทำการสุ่มหน่วยที่มีลำดับใหญ่รองลงไปทีละชั้น ๆ จนถึงกลุ่มตัวอย่างในชั้นที่ต้องการ มีขั้นตอนดังนี้ 1) การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างโดยแบ่งประชากรตามแขวงการปกครองที่มีขนาดประชากรจากมากไปหาน้อย แบ่งออกเป็น 3 แขวง คือ แขวงประเวศ แขวงดอกไม้ แขวงบางบอน 2) การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างโดยการแยกประชากรออกเป็นสัดส่วนของจำนวนประชากรในเขตหมู่บ้านของเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

2.1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check list) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร โดยคำถามครอบคลุมเกี่ยวกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาเขตประเวศ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยกำหนดระดับคะแนนมีเกณฑ์การให้คะแนนระดับความคิดเห็น 5 ระดับ (Rating Scale)

2.2 ขั้นตอนการหาคุณภาพเครื่องมือ

- 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย
- 2) สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงาน เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ และกรอบแนวคิดการวิจัย
- 3) นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของแบบ สอบถาม และได้ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม จำนวน 3 ท่าน
- 4) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาไปทดลองใช้ (Try out) กับ ประชากรกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในสำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.92
- 5) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและทดลองใช้ที่สมบูรณ์แบบแล้ว จัดทำเป็นแบบสอบถาม ฉบับสมบูรณ์ เพื่อดำเนินการสำรวจข้อมูลตามกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) นำหนังสือขออนุญาตจากสำนักงานโครงการบัณฑิตศึกษา ถึงสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและสนับสนุนการวิจัย
- 2) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างตามชุมชนทั้งแขวงการปกครอง 3 แขวง ได้แก่ แขวง ประเวศ แขวงหนองบอน และแขวงดอกไม้ ให้ผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตัวเองแล้วรีบคืนมาทั้งหมดด้วยตัวของผู้วิจัยเอง จำนวน 392 ชุด ในช่วงเวลา 06.00 น.-18.00 น. โดยแยกการเก็บข้อมูลในรอบสัปดาห์

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ
- 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 3) การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้ t-test สำหรับ ลักษณะตัวแปรเพศ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) ใช้การวิเคราะห์ ข้อมูล F-test ลักษณะตัวแปร อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ใช้การทดสอบรายคู่โดยวิธีของ LSD (Least Significant Difference)
- 4) การวิเคราะห์ข้อมูลปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร จำแนกรายด้าน

การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม	อันดับ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.01	0.84	ปานกลาง	2
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม	3.09	0.76	ปานกลาง	1
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	2.96	0.66	ปานกลาง	3
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	2.93	0.57	ปานกลาง	4
ภาพรวม	3.00	0.69	ปานกลาง	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จึงปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งไว้ มีค่าเฉลี่ย = 3.00 (S.D. = 0.69) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย = 3.09 (S.D. = 0.76) รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ย = 3.01 (S.D. = 0.84) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย = 2.96 (S.D. = 0.66) และค่าที่มีผลการประเมินน้อยที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย = 2.93 (S.D. = 0.57)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์ สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพบุคคลในหน้าที่ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน สถานภาพบุคคลในหน้าที่ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

1. ผลการเปรียบเทียบความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์ จำแนกตามเพศ					
เพศ	จำนวน	\bar{X}	S.D.	T	Sig
ชาย	185	2.66	0.41	-20.83*	.000
หญิง	215	3.46	0.52		
* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05					
2. ผลการเปรียบเทียบความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์ จำแนกตามอายุ					
แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	4	0.25	0.06	-0.80	0.53
ภายในกลุ่ม	393	30.31	0.08		
รวม	397	30.56			
* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05					
3. ผลการเปรียบเทียบความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์ จำแนกตามระดับการศึกษา					
แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	5	0.92	0.18	2.45	0.03*
ภายในกลุ่ม	392	29.64	0.08		
รวม	397	30.56			
* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05					
4. ผลการเปรียบเทียบความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์ จำแนกตามอาชีพ					
แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	5	0.65	0.13	1.70	0.13
ภายในกลุ่ม	392	29.91	0.08		
รวม	397	30.56			
* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05					
5. ผลการเปรียบเทียบความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์ จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน					
แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	3	0.05	0.02	0.23	0.87
ภายในกลุ่ม	394	30.51	0.08		
รวม	397	30.56			
* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05					

จากตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีดังนี้

1. ผลการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน และผลการเปรียบเทียบเพศชายและเพศหญิง พบว่า ค่า $t = -20.83^*$ และค่า Sig. = .000 ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น ระดับการมีส่วนร่วม

ร่วมของประชาชนที่มีเพศต่างกัน การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน และผลการเปรียบเทียบอายุ พบว่า ค่า $F = 211.215$ และค่า $Sig. = .000$ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีอายุต่างกัน การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ผลการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน และผลการเปรียบเทียบระดับการศึกษา พบว่า ค่า $F = 366.277$ และค่า $Sig. = .000$ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. ผลการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน และผลการเปรียบเทียบอาชีพ พบว่า ค่า $F = 298.822$ และค่า $Sig. = .000$ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

5. ผลการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน และผลการเปรียบเทียบรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ค่า $F = 298.822$ และค่า $Sig. = .000$ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุปผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร สามารถสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

2. ผลการศึกษาค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สามารถสรุปได้ว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการศึกษาค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 สามารถสรุปได้ว่า ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร พบว่า 1) ควรส่งเสริมให้มีการประชุมประชาคมเพื่อเสนอปัญหาและความต้องการเพื่อจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร 2) ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคัดเลือกตัวแทนคณะกรรมการในการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร 3) ควรจัดให้ผลประโยชน์สาธารณะให้กับประชาชนได้อย่างแท้จริง ตามเจตนารมณ์ของรัฐบาล และ 4) ควรมีการติดตามประเมินผลตามแผนพัฒนายุทธศาสตร์ทุก 4 เดือน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงบประมาณของรัฐ

อภิปรายผล

ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นต่อการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตประเวศ ขาดการส่งเสริมการมีส่วนร่วม และขาดการประสานงานระหว่างสำนักงานเขตประเวศกับประชาชนที่ไม่ต่อเนื่องจริงจัง ประกอบกับมีขั้นตอนของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์มีหลายขั้นตอนที่ซับซ้อน ขาดการประชาสัมพันธ์ การให้ข้อมูลกับประชาชนไม่เพียงพอ จึงทำให้ประชาชนรู้สึกเบื่อหน่ายและเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sangthong (2007) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี พบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล จากสื่อแหล่งต่าง ๆ สื่อที่เปิดรับมากที่สุดและกระทำเป็นประจำคือ การพูดคุยกับบุคคลอื่น เช่น เพื่อนบ้านในขณะที่ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง และระดับน้อย ส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับน้อยเช่นเดียวกัน การมีส่วนร่วมหากเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ร่วมคิดกำหนดความต้องการร่วมดำเนินการและร่วมรับผิดชอบร่วมรับผลประโยชน์ร่วมปฏิบัติตาม และการประเมินผลตลอดจนการร่วมตรวจสอบเนื้อหาของแผนพัฒนา เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลประชาชนที่มีอาชีพสถานภาพระดับการเปิดรับสื่อ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาแตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยเป็นรายด้านสามารถนามาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ผลการศึกษารายวิจัย พบว่า โดยภาพอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าสำนักงานเขตประเวศ มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม โดยเข้าร่วมโครงการร่วมประชุมปรึกษาและหาข้อสรุปเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์วางแผนงาน กำหนดขอบเขตการทำงานและ

กำหนดบทบาทหน้าที่การทำงานของสมาชิกเพื่อร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมตามแผนการดำเนินงานของโครงการที่ได้กำหนดไว้ แต่เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความร่วมมือเท่าที่ควร จึงทำให้ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผนยุทธศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ayundan (2012) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเขม อําเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเขม อําเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผลการศึกษารายวิจัย พบว่า โดยภาพอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำประชาคมเพื่อตัดสินใจแก้ไขปัญหาและความต้องการในการพัฒนาชุมชนของตนเอง ดังนั้น ผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของแผนพัฒนายุทธศาสตร์ต่อที่ประชุมสภาเขตประเวศ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Khoosakulrat (2011) เรื่องการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในกระบวนการแผนพัฒนาสามปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์งาม อําเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลใน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเข้าร่วมประชุมประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เพื่อเสนอปัญหาความต้องการของประชาชน

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ผลการศึกษารายวิจัย พบว่า โดยภาพอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าสำนักงานเขตประเวศ ควรมีการบริหารจัดการกระบวนการที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทางด้านความรู้ ความสามารถในการแก้ปัญหาด้านสุขภาพ ผลประโยชน์ส่วนบุคคล และผลประโยชน์ทางด้านสังคมด้านสาธารณสุขภาค การส่งเสริมอาชีพเสริมสร้างศักยภาพในการทำงานให้แก่ผู้นำชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Davis (2010) เรื่องการสำรวจระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนการดำเนินงานกรณีศึกษาการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จากการรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมในเขตเมือง ผลการศึกษาพบว่า มีความแตกต่างในวิธีการคิดในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมโดยพลเมืองที่อยู่ในพื้นที่ที่แตกต่างกันการร่วมในการรักษาสภาพแวดล้อมต่างกัน และมีระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงานที่แตกต่างกันด้วย ทั้งนี้โอกาสในการมีส่วนร่วมก็จะเป็นปัจจัยในกระบวนการมีส่วนร่วมด้วย

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ผลการศึกษารายวิจัย พบว่า โดยภาพอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนายุทธศาสตร์ในระดับน้อย จากการจัดทำประชาพิจารณ์หรือประชุม เพื่อรับฟังความคิดเห็นโครงการและเปิดโอกาสให้ชุมชนสามารถแสดงความคิดเห็น หรือร้องทุกข์เกี่ยวกับปัญหาที่ประสบได้โดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Phrakittichai paikātharo (Sinkhong) (2014) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนายุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อําเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการติดตามและประเมินผลที่อยู่ในระดับน้อยกว่าด้านอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามระดับคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการ ด้านมีส่วนร่วมตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน และด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล

สรุปผล

1. ผลการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวางแผน จำนวน 2 คน และการจัดกิจกรรมสนทนากลุ่มกับผู้นำชุมชน จำนวน 6 คน ผู้ศึกษาวิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมาประมวลเนื้อหา พบว่าการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์เขตประเวศ ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล เป็นการสร้างโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น โดยผ่านทางกระบวนการส่งเสริม ชักนำการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการเรียนรู้ การริเริ่มในการคิดร่วมกำหนดแนวทางในการพัฒนาร่วมกัน และวางแผนพัฒนายุทธศาสตร์ร่วมปฏิบัติในชุมชนท้องถิ่น และข้อมูลข่าวสาร การให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ การร่วมตัดสินใจ ทั้งในขั้นตอนการริเริ่มนโยบาย การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนงานโครงการหรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การจัดการสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการปฏิบัติตลอดจนปัจจัยการผลิตในสังคมอันจะนำไปสู่การพึ่งพาตนเอง และให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนได้อย่างยั่งยืน

2. ผลการมีส่วนร่วมของประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.00 โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมมากที่สุด รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และน้อยที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ตามลำดับ เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมแต่ละขั้นตอน มีดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.09 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

2.2 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

2.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.96 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วม ในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

2.4 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.93 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมของ

ประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สำนักงานเขตประเวศ ควรทำการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์ โดยการอบรมและจัดทำคู่มือให้กับคณะกรรมการชุมชน และผู้นำชุมชนเพื่อเป็นแกนในการนำความรู้ไปขยายต่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบ

1.2 สำนักงานเขตประเวศ ควรประชาสัมพันธ์งานด้านต่าง ๆ ให้มากขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร และเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ โดยควรมีการคัดเลือกตัวแทนเจ้าหน้าที่มาพบปะพูดคุยกับประชาชน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันร่วมรับฟังปัญหาความต้องการของประชาชน เพื่อนำมากำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ สำนักงานเขตประเวศประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร การจัดทำแผนให้ความรู้ความเข้าใจ สร้างจิตสำนึกการรักท้องถิ่น ความสามัคคีในชุมชน ให้เห็นความสำคัญของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อสร้างแรงจูงใจให้มาร่วมตัดสินใจในแผนต่าง ๆ ของสำนักงานเขตประเวศ

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการกิจกรรม สำนักงานเขตประเวศ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมมากขึ้น และเข้าร่วมโครงการร่วมประชุมปรึกษาและหาข้อสรุปเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์การวางแผนยุทธศาสตร์ กำหนดขอบเขตการทำงานและกำหนดบทบาทหน้าที่การทำงานของสมาชิกเพื่อร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมตามแผนการดำเนินงานของโครงการที่ได้กำหนดไว้

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ สำนักงานเขตประเวศ ควรมีการกำหนดนโยบายในการให้รางวัลหรือ ค่าตอบแทน เพื่อเป็นสิ่งจูงใจหรือแรงกระตุ้นให้คณะกรรมการชุมชน มีส่วนร่วมและทำงานในการพัฒนาชุมชนเพิ่มมากขึ้น

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล สำนักงานเขตประเวศ ชี้แจงการดำเนินโครงการต่าง ๆ ให้ประชาชนได้รับทราบในหลาย ๆ ทาง เช่น ดิจิทัลโครงการต่าง ๆ ที่ได้จะทำขึ้นเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลโครงการต่าง ๆ เปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อ จัดจ้าง งานต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้ติดตามงานต่าง ๆ ของสำนักงานเขตประเวศ

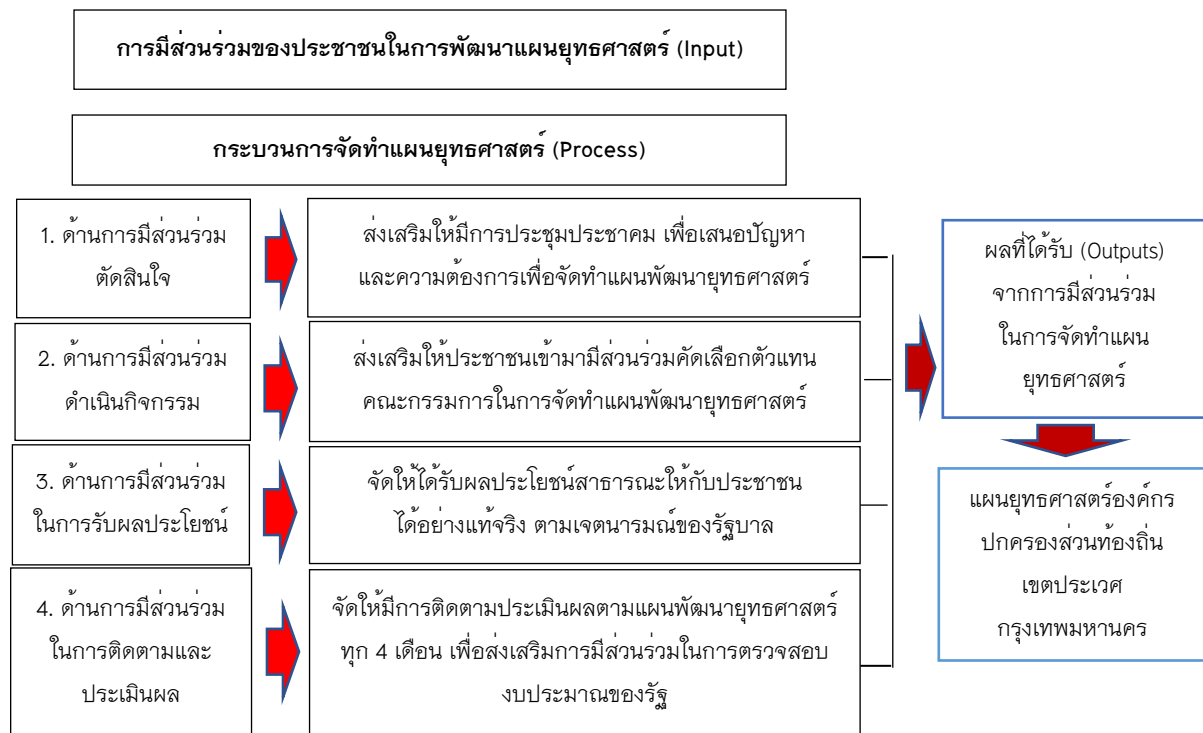
2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละเขตการปกครอง

2. ควรมีการศึกษาความต้องการในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา สำนักงานเขตประเวศ เพื่อศึกษาความต้องการในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาแต่ละด้าน

องค์ความรู้ใหม่

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากแบบสอบถามข้อเสนอแนะของประชาชนที่มีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์ ผู้วิจัยออกแบบสร้างโมเดลโดยอาศัยปัจจัยนำเข้า (In put) คือ 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ (Input) 2) กระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ (Process) และ 3) ผลที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ (Outputs) จากโมเดลที่สร้างขึ้นนี้เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการพัฒนา และสามารถนำไปแก้ไขปัญหาคงการตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ดังแสดงในแผนภูมิที่ 1

ภาพแผนภูมิที่ 1 รูปแบบการจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

References

- Ayunan, P. (2012). *People's Participation in the Preparation of the Development Plan of the Sam Sub-District Administrative Organization. Phon Phisai District Nong Khai Province*[Master's Thesis, Rajabhat Maha Sarakham University].
- Bangmo, S. (2015). *Organization and Management* (6th ed.). Wittayapat.
- Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1977). *Rural Development Participation: Concept and Measure for Project Design Implementation and Evaluation*. Cornell University.

- Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1980). Participation's Place in Rural Development: Seeking Clarity Through Specificity. *World Developments*, 8(3), 213-235.
- Davis, K.N. (2010). *Exploring the Level of Public Participation in Planning: A Case Study Approach* [Master's Thesis, The University of Alabama].
- Department of Local Administration. (2003). *The Concept of a Manual for the Operation of the Subdistrict Council and the Subdistrict Administrative Organization*. Department of Local Administration.
- Erwin, W. (1976). *Participation Management: Concept, Theory and Implementation*. Georgia State University Press.
- Khoosakulrat, T. (2011). *A Participation of Members of Sub-District Administrative Organization's Parliament on a Process of Three-year Improvement Planning in Phon Ngam Sub-district Administrative Organization, Kosum Phisai District, Maha Sarakham Province*[Master's Thesis, Rajabhat Maha Sarakham University].
- Office of the Public Sector Development Commission. (2003). *Manual, Explanations and Guidelines for Complying with the Royal Decree on Criteria and Procedures for Good Public Administration, B.E. 2003*. Office of the Public Sector Development Commission.
- PhraKittichai paññatharo (Sinkhong). (2014). *The People Participation in Strategic Plan Development of Thapho Sub-district Administrative Organization, Muang District, Phitsanulok Province*[Master's Thesis, Mahachulalongkornrajavidyalaya University].
- Phromsathit, S., & Teerawongpinyo, N. (2017). *Public Participation in Politics*. In The 7th National Academic Conference on Public Administration "Thai Public Administration 4.0: Public Administration, Innovation and Challenges" (pp.43-58). Buriram Rajabhat University.
- Phuangngam, K. (2012). *Thai Local Government: Principles and New Dimensions in the Future* (6th ed.). Winyuchon.
- Prawet District Office. (2021). *Local Strategic Development Plan (2018 - 2022)*. Prawet District Office, Bangkok Metropolitan Administration.
- Prawet District Office (2021). *Annual Performance Report 2021. No. 104*. Prawet District Office, Bangkok Metropolitan Administration.
- Sangthong, D. (2007). *Participation of the People in the Preparation of Local Development Plans for Sub-district Administrative Organizations in Photharam District, Ratchaburi Province*. Suan Sunandha Rajabhat University.
-

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (2nd ed.). Harper and Row.

Yothayai, P. (2002). *People's Participation in the Preparation of Local Development Plans: Case Study Subdistrict Administrative Organization in Chiang Mai*. Chiang Mai University.

DOI: 10.14457/CMU.the.2002.111